

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Johan Gribbe
08-563 087 54
johan.gribbe@uka.se

Datum/ löpnummer 2017-03-14 / 2

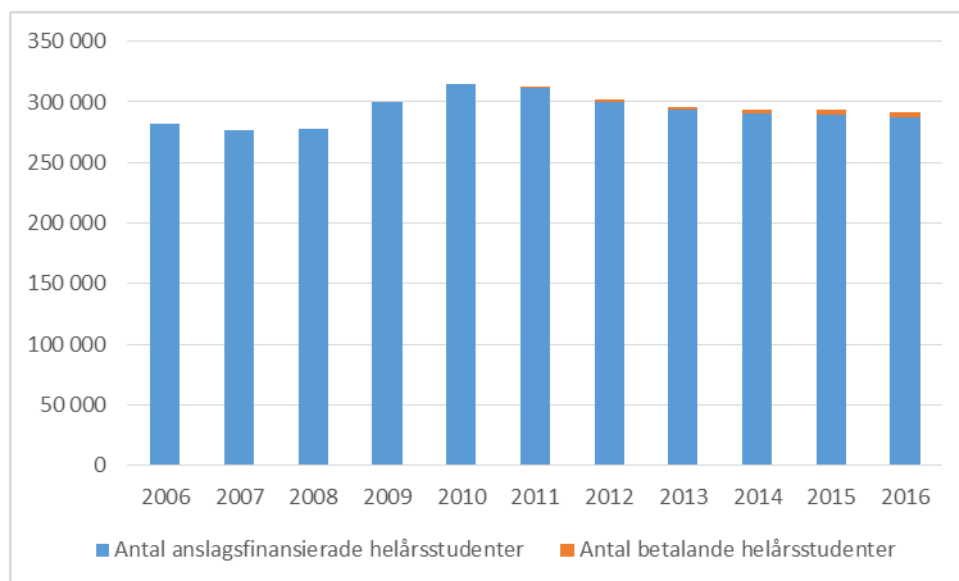
Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Färre helårsstudenter i högskolan 2016

Den långsiktiga trenden med en minskad studentvolym inom högskolans utbildning på grundnivå och avancerad nivå fortsatte under 2016. Antalet helårsstudenter uppgick till 291 930, vilket är en minskning med 1 720 helårsstudenter jämfört med 2015. Minskningen beror på att antalet anslagsfinansierade helårsstudenter var lägre 2016 än 2015 till följd av att en tillfällig utbyggnad av högskolan upphörde. Den studieavgiftsfinansierade verksamheten fortsatte däremot att växa, men ökningen av antalet betalande studenter uppvägs inte minskningen av antalet anslagsfinansierade studenter, varför studentvolymen totalt sett minskade.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har sammanställt uppgifter från årsredovisningarna för 2016 för de statliga universiteten och högskolorna samt Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping. Denna analys innehåller dels en uppföljning av utbildningen på grundnivå och avancerad nivå, dels en översiktlig ekonomisk uppföljning av den totala verksamheten vid dessa lärosäten.

År 2016 fanns det totalt 287 290 anslagsfinansierade helårsstudenter vid de 33 lärosäten som omfattas av analysen, vilket är 2 290 färre än 2015. Att antalet helårsstudenter minskade trots den permanenta utbyggnad av högskolans utbildning på grundnivå och avancerad nivå som inleddes 2015 beror på att en tillfällig utbyggnad om 300 miljoner kronor som gällde under perioden 2013–2015 upphörde. Utöver de anslagsfinansierade studenterna fanns totalt 4 640 betalande helårsstudenter, vilket är en ökning med 566 studenter jämfört med 2015. Det betyder att antalet betalande studenter ökade för femte året i rad.

Figur 1. Antal helårsstudenter vid statliga lärosäten samt Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping under perioden 2006–2016.

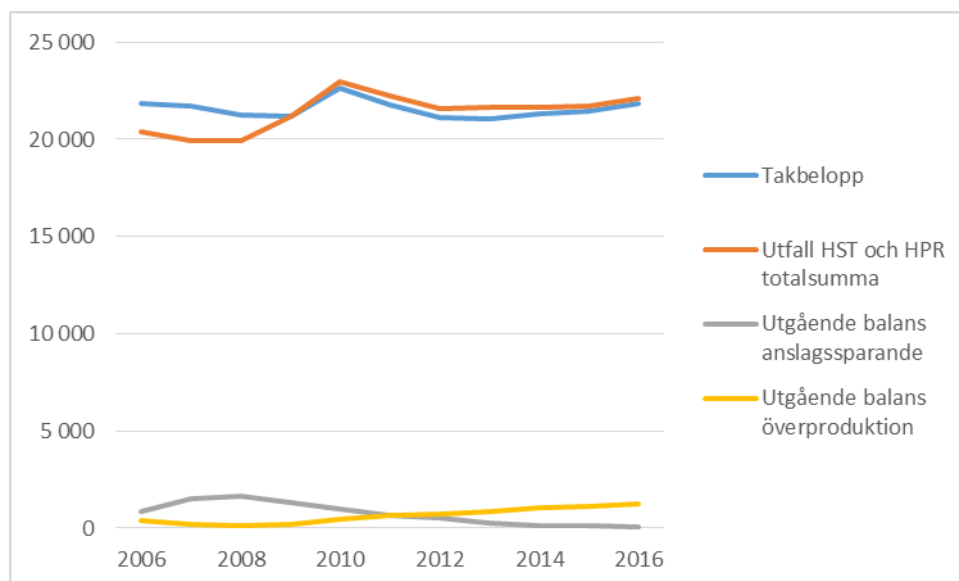
Datum
2017-03-14

Reg.nr
52-5-17

Utbildningsvolymen i relation till takbeloppen

Statens ersättning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå baseras vid de flesta lärosäten på antalet registrerade studenter (omräknade till helårsstudenter) och studenternas avklarade poäng (omräknade till helårsprestationer). De statliga ersättningsbeloppen för helårsstudenter och helårsprestationer varierar mellan olika utbildningsområden. Utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi har de lägsta ersättningsbeloppen, medan de högsta ersättningarna utgår till de konstnärliga utbildningsområdena. Den maximala ersättning som ett lärosäte kan erhålla för sina helårsstudenter och helårsprestationer begränsas av det så kallade takbeloppet, som finns angivet i lärosätens regleringsbrev. Samtliga statliga lärosäten förutom Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Försvarshögskolan (FHS) omfattas av detta resurstilldelningssystem. I systemet ingår också de enskilda utbildningsordnarna Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

År 2016 var det samlade takbeloppet för de 31 lärosäten som omfattas av resurstilldelningssystemet knappt 21,9 miljarder kronor. Det ekonomiska utfallet av lärosätens helårsstudenter och helårsprestationer uppgick samtidigt till 22,1 miljarder kronor. Det betyder att det ekonomiska värdet av utfallet helårsstudenter och helårsprestationer totalt sett översteg de samlade takbeloppen med drygt 0,2 miljarder kronor, vilket alltså utgjorde lärosätens samlade överproduktion. Den samlade överproduktionen motsvarar 1,1 procent av takbeloppen. I systemet finns dock möjlighet för lärosätena att spara såväl oförbrukat takbelopp som värdet av helårsstudenter och helårsprestationer (överproduktion) mellan budgetåren, vilket ger möjlighet att parera skillnader i studenters efterfrågan på utbildning och studieprestationer och därmed balansera resurser mellan budgetåren. Gränsen för hur stor överproduktion eller outnyttjat anslag som ett lärosäte kan spara över åren är 10 procent av lärosätets takbelopp.

Figur 2. Takbelopp samt ekonomiskt värde av helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR) samt utgående balans för anslagssparande och överproduktion, miljoner kronor 2016 års priser (SCB:s implicitprisindex för statlig konsumtion).

Datum
2017-03-14Reg.nr
52-5-17

Av de 31 lärosätena med takbelopp var utbildningsvolymen i nivå med takbeloppet vid fyra (inom takbeloppet plus/minus en halv procent). Det fanns överproduktion vid 18 lärosäten. Störst var överproduktionen vid Lunds universitet och Kungl. Tekniska högskolan, som redovisade en överproduktion med drygt 80 respektive 50 miljoner kronor (motsvarande 4,3 procent respektive 5,1 procent av takbeloppet). Mest överproduktion i relation till takbeloppet fanns vid Gymnastik- och idrottshögskolan (9,0 procent), Högskolan i Gävle (7,3 procent) och Stiftelsen Högskolan i Jönköping (7,2 procent). Sex lärosäten som överproducerade hade anslag sparade från tidigare år, vilket innebär att de kunde avräkna mer än årets takbelopp och därmed få ersättning för hela eller en del av sin överproduktion under 2016.

Sammanlagt 10 av de 18 lärosäten som överproducerade hade sedan tidigare uppnått, eller uppnådde 2016, maximal överproduktion, dvs. 10 procent av årets takbelopp. Tillsammans genomförde de under 2016 utbildning för motsvarande 149 miljoner kronor, motsvarande drygt 1 900 helårsstudenter, som de inte kommer att få ersättning för. Lunds universitet stod för mer än hälften av den överproduktion som inte kommer att ersättas. Även Karlstads universitet och Södertörns högskola redovisade betydande belopp i överproduktion som inte kunde överföras till kommande år. Dessa tre lärosäten hade alla maximal sparad överproduktion vid utgången av 2015 och svarade tillsammans för 85 procent av den totala överproduktion under 2016 som inte kommer att ersättas.

Vid nio lärosäten understeg det ekonomiska utfallet av helårsstudenter och helårsprestationer takbeloppet, men eftersom de hade sparad överproduktion sedan tidigare år kunde de flesta ändå avräkna sitt takbelopp. Det enda lärosäte som inte avräknade sitt takbelopp för 2016 var Konstfack.

Eftersom alla lärosäten utom ett avräknade sina takbelopp för 2016 minskade det samlade anslagssparandet till 71 miljoner kronor (från 107 miljoner kronor vid utgången av 2015), medan den sparade överproduktionen ökade till 1 235 miljoner kronor (från 1 112 miljoner kronor vid utgången av 2015). Det är åttonde året i rad som lärosätenas anslagssparande minskar och nivån på det samlade anslagssparandet är det lägsta under tioårsperioden 2006–2016. Vid utgången av 2016 hade tio lärosäten maximalt sparad överproduktion.

Minskat antal anslagsfinansierade helårsstudenter...

År 2016 uppgick antalet anslagsfinansierade helårsstudenter vid de 33 lärosäten som omfattas av denna analys till 287 290. Flertalet av dessa studenter fanns vid universiteten, som tillsammans stod för tre fjärdedelar av den samlade utbildningsvolymen. Flest anslagsfinansierade helårsstudenter hade Stockholms universitet – sammanlagt 27 500. I storleksordning följde därefter Lunds universitet (26 100), Göteborgs universitet (25 000) och Uppsala universitet (23 700). Stora utbildningsvolymerna fanns också vid Linköpings universitet (17 300) och Umeå universitet (15 900), medan de fackinriktade och nya universiteten hade färre helårsstudenter. Antalet varierade mellan 13 700 vid Linnéuniversitetet och 3 700 vid Sveriges lantbruksuniversitet. Flertalet högskolor har mellan omkring

Datum
2017-03-14

Reg.nr
52-5-17

3 000 och 7 000 helårsstudenter. Men spridningen är stor – från några hundra helårsstudenter vid de konstnärliga högskolorna till Malmö högskola, som med 11 700 helårsstudenter har en utbildningsvolym i nivå med flera av universiteten.

I ett längre tidsperspektiv har antalet anslagsfinansierade helårsstudenter vid de lärosäten som ingår i analysen varierat mellan 276 000 och 315 000, vilket framgår av figur 1 som visar utvecklingen under perioden 2006–2016. Variationerna mellan åren har dock varit ganska betydande. I samband med lågkonjunkturen och finanskrisen ökade efterfrågan på högre utbildning från och med 2009. Efter några år med ledig kapacitet i högskolan användes anslagen fullt ut. Tidigare outnyttjat utrymme under takbeloppen fylldes. Regeringen genomförde dessutom flera tillfälliga utbyggnader av högskolan, varav den största 2010–2011. Som ett resultat av detta steg antalet anslagsfinansierade helårsstudenter på bara två år mellan 2008 och 2010 med omkring 38 000, från 277 400 till 315 200. Därefter har antalet studenter successivt minskat. Minskningen beror på förändringar i statens dimensionering av högskolan: dels att tillfälliga utbyggnader av den högre utbildningen har upphört, dels högre ersättningsbelopp per student.

Årets utveckling ansluter till denna trend – för sjätte året i följd minskade antalet anslagsfinansierade helårsstudenter vid de studerade lärosätena. Mellan 2015 och 2016 var minskningen 2 300 helårsstudenter, motsvarande 0,8 procent. Jämfört med 2009 (innan den tillfälliga utbyggnaden av högskolan inleddes) har antalet anslagsfinansierade helårsstudenter minskat med 12 300, motsvarande 4,1 procent. Att antalet helårsstudenter minskade under 2016, trots den permanenta utbyggnaden av högskolan som inleddes 2015, beror alltså på att den tillfälliga utbyggnaden om 300 miljoner kronor som gällde under perioden 2013–2015 samtidigt upphörde. Först från och med 2017 kommer den permanenta utbyggnaden att ge utrymme för fler helårsstudenter.

Utvecklingen skiljer sig åt mellan lärosätena och i vissa fall är skillnaderna betydande. Mellan 2015 och 2016 minskade antalet anslagsfinansierade helårsstudenter vid 20 lärosäten och ökade vid 13 lärosäten. Mest minskade antalet anslagsfinansierade helårsstudenter i absoluta tal vid Uppsala universitet (-889), Stockholms universitet (-787) och Lunds universitet (-654). I relativa termer minskade antalet helårsstudenter mest vid Blekinge tekniska högskola, där minskningen uppgick till 12,4 procent mellan 2015 och 2016. Minskningarna var också stora vid Stockholms konstnärliga högskola, beroende på periodiserad antagning, samt vid Högskolan i Skövde (8,1 procent) och Högskolan Dalarna (5,7 procent). Trots minskningarna i studentvolymen var det ekonomiska värdet av utfallet helårsstudenter och helårsprestationer vid de två sistnämnda lärosätena och Blekinge tekniska högskola fortfarande högre än takbeloppen. För Blekinge tekniska högskola och Högskolan i Skövde har studentvolymerna minskat under lång tid och jämfört med 2009 har antalet helårsstudenter minskat med 28 procent respektive 17 procent.

Men vid flera andra lärosäten ökade studentvolymen under 2016. Högskolan i Gävle är det lärosäte som hade den största ökningen av antalet anslagsfinansierade helårsstudenter mellan 2015 och 2016 i både absoluta (616) och relativa (11,1 procent) tal. Enligt årsredovisningen ska ökningen ses mot bakgrund av en längre period av neddragningar av antalet utbildningsplatser vid högskolan och de besked om ökad anslagstilldelning som läm-

Datum
2017-03-14

Reg.nr
52-5-17

nades i vårändringsbudgeten 2015. Studentvolymen är dock betydligt större än takbeloppet täcker och Högskolan i Gävle hör till de lärosäten som hade störst överproduktion (7,3 procent). Enligt årsredovisningen är det ett medvetet val för att möta ett högt söktryck och regionala behov. Betydande ökning av antalet helårsstudenter har också skett vid bland annat Göteborgs universitet (509) och Örebro universitet (377).

I relativa tal har förändringarna i studentvolymen vid framförallt flera av de mindre lärosäten varit stora under 2016. Det handlar om både minskningar och ökning som kan vara svåra att hantera för enskilda lärosäten, även om förändringarna i absoluta tal inte är lika stora som vid de största universiteten.

... men fler betalande studenter för femte året i rad

Medan antalet anslagsfinansierade helårsstudenter minskade, ökade antalet betalande studenter vid lärosätena under året. År 2016 fanns det totalt 4 640 betalande helårsstudenter vid de lärosäten som ingår i analysen, vilket är en ökning med 566 helårsstudenter, motsvarande 13,9 procent, jämfört med 2015. Även om ökningen var betydande uppvägde den alltså inte minskningen av antalet anslagsfinansierade helårsstudenter. Vid de flesta universiteten och högskolorna är den studieavgiftsfinansierade verksamheten växande, men det finns undantag. Mellan 2015 och 2016 ökade antalet betalande studenter vid 19 lärosäten och minskade vid 13 lärosäten.

Mest ökade antalet betalande studenter vid några av de lärosäten som sedan tidigare hade ett stort antal betalande studenter. Det gäller exempelvis Kungl. Tekniska högskolan där antalet betalande helårsstudenter ökade med 143, motsvarande 25 procent, till 714 helårsstudenter. Därmed är nu Kungl. Tekniska högskolan det lärosäte som har flest antal betalande studenter. Stora ökning av antalet betalande helårsstudenter skedde också vid bland annat Stiftelsen Högskolan i Jönköping (84), Chalmers tekniska högskola (70) och Blekinge tekniska högskola (50). Vid Lunds universitet, som 2015 hade flest betalande studenter av lärosätena, ökade antalet med 50 helårsstudenter till totalt 630 betalande helårsstudenter 2016.

Den studieavgiftsfinansierade utbildningen har ökat kontinuerligt sedan avgifterna infördes 2011, men är fortfarande av liten omfattning. De 4 640 betalande helårsstudenterna utgjorde 1,6 procent av utbildningsvolymen på grundnivå och avancerad nivå (anslagsfinansierade helårsstudenter och betalande helårsstudenter) 2016, vilket är en ökning med 0,2 procentenheter sedan 2015. Högst andel betalande studenter hade 2016 Blekinge tekniska högskola (11,0 procent), följt av Kungl. Tekniska högskolan (5,5 procent) och Chalmers tekniska högskola (5,1 procent).

Intäkterna av studieavgifter för första gången i nivå med anslagsminskningen

År 2016 uppgick lärosätenas intäkter av anmälnings- och studieavgifter till totalt 570 miljoner kronor (se tabell 2 i bilagan). Det innebär att intäkterna från den studieavgiftsbelagda verksamheten ökade med 73 miljoner kronor i löpande pris, motsvarande 14,7 procent, jämfört med 2015. Högst intäkter av studieavgifter hade Kungl. Tekniska högskolan

Datum
2017-03-14

Reg.nr
52-5-17

(95,6 miljoner kronor), följt av Lunds universitet (86,9 miljoner kronor) och Chalmers tekniska högskola (70,1 miljoner kronor). Men vid många lärosäten är den ekonomiska omfattningen av verksamheten betydligt mindre – vid tjugo lärosäten uppgick intäkterna av anmälnings- och studieavgifter till mindre än sex miljoner kronor under 2016. Några av högskolorna med omfattande studieavgiftsfinansierad verksamhet hade också högre intäkter av anmälnings- och studieavgifter än några av de största universiteten. Det gäller exempelvis Stiftelsen Högskolan i Jönköping (44,2 miljoner kronor) och Blekinge tekniska högskola (24,1 miljoner kronor).

Om man ställer lärosätenas intäkter av anmälnings- och studieavgifter mot det totala antalet betalande helårsstudenter blir den genomsnittliga studieavgiften per helårsstudent 123 000 kronor. Det ska jämföras med den genomsnittliga ersättningen per anslagsfinansierad helårsstudent, som 2016 uppgick till 78 000 kronor. Skillnaden beror på att den studieavgiftsfinansierade verksamheten ska bära sina egna kostnader, inklusive extra administration, stöd till studenter och marknadsföring som kopplas till verksamheten. Betalande studenter läser också i mindre utsträckning än anslagsfinansierade studenter samhällsvetenskapliga och humanistiska utbildningar, som har lägre statliga ersättningsbelopp i det nationella anslagsfinansierade systemet.

I samband med införandet av studieavgifter genomförde regeringen en permanent minskning av lärosätenas anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå med 539 miljoner kronor från och med 2013 (medlen återfördes dock till högskolan i form av bland annat högre ersättningsbelopp per student). För första gången översteg 2016 på total nivå omfattningen av den studieavgiftsfinansierade verksamheten den tidigare anslagsminskningen, men det gäller inte alla lärosäten. Indragningen av anslaget baserades på antalet tredjelandsstudenter 2008 vid lärosätena och alla lärosäten har inte byggt upp en studieavgiftsfinansierad verksamhet av motsvarande omfattning (se tabell 2 i bilagan).

Datum
2017-03-14Reg.nr
52-5-17

Översiktlig ekonomisk uppföljning

Efter denna genomgång av utbildningen på grundnivå och avancerad nivå följer en översiktlig diskussion av lärosätenas ekonomi. Den baseras på uppgifter från lärosätenas resultat- och balansräkningar och omfattar deras totala verksamhet, dvs. även forskning och utbildning på forskarnivå.

Lärosätena får separata anslag av staten för att bedriva utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå. Dessa medel är avsedda att finansiera verksamhet inom respektive område och medel får inte flyttas mellan de olika verksamheterna. De två verksamhetsområdena särredovisas därför i lärosätenas årsredovisningar. Vid Sveriges lantbruksuniversitet utgör fortlöpande miljöanalys ett tredje verksamhetsområde, som även det särredovisas i lärosätets årsredovisning.

Totala kostnader för verksamheten: 68,1 miljarder kronor

År 2016 uppgick de totala kostnaderna för verksamheten vid de 33 lärosäten som omfattas av denna analys till 68,1 miljarder kronor. Jämfört med 2015 har kostnaderna i löpande priser ökat med 2,1 miljarder kronor, motsvarande 3,3 procent. Eftersom kostnadsutvecklingen under 2016 var 0,3 procent (SCB:s implicitprisindex för statlig konsumtion) betyder det att lärosätenas verksamhet också reellt ökade i omfattning, med motsvarande drygt 1,9 miljarder kronor i 2016 års priser.

Sett till omsättningen finns det betydande skillnader mellan lärosätena. Lunds universitet är landets största lärosäte med totala kostnader (för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och forskning och utbildning på forskarnivå) om 8,0 miljarder kronor 2016. Vid de övriga stora universiteten varierade kostnaderna för verksamheten mellan 3,2 miljarder kronor och 6,6 miljarder kronor. Dessa tio lärosäten stod tillsammans för omkring 76 procent av den samlade omsättningen (mätt i kostnader) vid de lärosäten som omfattas av analysen. Därefter följer de nya universiteten samt Luleå tekniska universitet och Malmö högskola med kostnader mellan 0,9 miljarder kronor och 1,8 miljarder kronor. Övriga högskolors kostnader varierade mellan 400 miljoner och 900 miljoner kronor. Minst är de konstnärliga högskolorna och Gymnastik- och idrottshögskolan, med kostnader mellan omkring 80 miljoner och 270 miljoner kronor. Eftersom de konstnärliga högskolorna bedriver utbildningar med höga ersättningsbelopp per helårsstudent och helårsprestation blir storleksskillnaderna mellan de största och minsta lärosätena mindre om man ser till omsättningen än när man jämför antalet helårsstudenter.

Vid de flesta lärosäten som ingår i analysen ökade kostnaderna i löpande priser under 2016, mest vid Chalmers tekniska högskola och Kungl. Musikhögskolan i Stockholm. Vid Chalmers tekniska högskola berodde kostnadsökningen (12,9 procent) enligt årsredovisningen till stor del på ökade sociala kostnader, som en följd av förändrade beräkningsgrunder för pensionsåtaganden. Kungl. Musikhögskolan i Stockholm flyttade under 2016 till nybyggda lokaler och kostnader kopplade till detta (högre hyreskostnader samt avskrivnings- och driftskostnader) förklarar större delen av kostnadsökningen på 21,1 procent. Vid Högskolan i Gävle ökade kostnaderna med 8,5 procent, vilket hänger samman

Datum
2017-03-14Reg.nr
52-5-17

med en ökad studentvolym det senaste året. Andra lärosäten med betydande kostnadsökningar var Högskolan i Halmstad, Örebro universitet, Stockholms universitet och Södertörns högskola, vid vilka kostnaderna ökade med mer än 6 procent.

Vid sju lärosäten var kostnadsökningen mindre än 0,3 procent, dvs. mindre än kostnadsutvecklingen för statlig konsumtion (SCB:s implicitprisindex). Det innebär att verksamheten vid en femtedel av lärosätena var av oförändrad storlek eller minskade i omfattning. Under 2016 minskade kostnaderna i löpande priser vid fem lärosäten: Malmö högskola, Stockholms konstnärliga högskola, Högskolan Kristianstad, Mälardalens högskola och Försvarshögskolan.

Ekonomiskt resultat: 0,2 miljarder kronor

Det samlade ekonomiska resultatet för de 33 lärosäten som omfattas av denna analys uppgick 2016 till drygt 0,2 miljarder kronor, motsvarande 0,3 procent av lärosätenas omsättning (mätt i kostnader). Något mindre än hälften av lärosätena redovisade överskott, medan majoriteten gick med underskott.

Sammantaget för alla lärosäten fördelades 2016 års resultat med ett underskott på drygt 0,2 miljarder kronor för utbildningen på grundnivå och avancerad nivå medan forskningen och utbildningen på forskarnivå uppvisade ett överskott på knappt 0,5 miljarder kronor. Endast en tredjedel av lärosätena uppvisade positivt resultat för utbildningen på grundnivå och avancerad nivå, medan det omvända var fallet inom forskningen och utbildningen på forskarnivå. Flera av lärosätena med ett resultat nära noll redovisade ett positivt resultat inom forskningen och utbildningen på forskarnivå och ett underskott inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå.

Storleksskillnaderna mellan lärosätena gör att de stora universitetens resultat får stort genomslag. Deras överskott eller underskott kan i storlek ibland motsvara en stor del av verksamheten vid de minsta lärosätena. Störst överskott för 2016 redovisades av Lunds universitet (124 miljoner kronor), Sveriges lantbruksuniversitet (103 miljoner kronor), Göteborgs universitet (82 miljoner kronor) och Karolinska institutet (78 miljoner kronor). Lunds universitet anger i sin årsredovisning att satsningar med myndighetskapital planerades för 2016 inom både utbildning och forskning, men att det ekonomiska utfallet inom forskningsverksamheten blev bättre än väntat till följd av bland annat högre bidragsintäkter än budgeterat. Även Göteborgs universitet uppger ökade bidragsintäkter som en faktor bakom forskningsverksamhetens positiva resultat, medan Sveriges lantbruksuniversitet pekade på anställningar som tagit längre tid att genomföra än planerat som en orsak till överskottet inom forskningen. Engångshändelser förklarar också en del av överskotten vid Göteborgs universitet (fastighetsförsäljning) och Karolinska institutet (uppskrivning av värdet på finansiella anläggningstillgångar och reavinster). I relativa termer redovisades störst överskott av Mälardalens högskola (5,7 procent av omsättningen), Örebro universitet (3,9 procent) och Blekinge tekniska högskola (3,5 procent).

Störst underskott redovisade Chalmers tekniska högskola (200 miljoner kronor), vilket framförallt beror på högre pensionsrelaterade kostnader. I relativa termer uppvisade Hög-

Datum
2017-03-14Reg.nr
52-5-17

skolan Väst det största underskottet av högskolorna (5,0 procent). Större delen av underskottet på 25 miljarder kronor hänför sig till utbildningen på grundnivå och avancerad nivå. Högskolan Väst genomför en satsning med myndighetskapital på strategisk utveckling av utbildning och forskning.

Balanserad kapitalförändring

Den samlade balanserade kapitalförändringen för de 33 lärosäten som omfattas av analysen var 12,5 miljarder kronor vid utgången av 2015, vilket utgör 18,4 procent av omsättningen (mätt i kostnader). Det är en minskning med 0,4 procentenheter jämfört med föregående år. Det finns dock stora skillnader mellan lärosätena. Den balanserade kapitalförändringen uppgick vid några lärosäten till en fjärdedel av omsättningen eller mer. Det gäller bland annat Örebro universitet (36 procent), Högskolan i Gävle (31 procent), Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (31 procent), Högskolan i Skövde (29 procent) och Stiftelsen Högskolan i Jönköping (27 procent). Örebro universitet och Stiftelsen Högskolan i Jönköping redovisade dessutom förhållandevis stora positiva resultat för 2016, vilket innebär att deras ekonomiska balans förstärks ytterligare. De övriga redovisade mindre underskott omkring en procent. I andra ändan av skalan återfinns några lärosäten med betydligt lägre balanserad kapitalförändring i relation till omsättningen, bland annat Försvarshögskolan (9 procent) och Högskolan i Borås (7 procent), som båda uppvisade ett negativt resultat för året.

Sammantaget har flertalet av lärosätena starka balansräkningar med balanserat kapital som de kan använda som buffert i verksamheten och för strategiska satsningar inom forskning och utbildning.

Datum
2017-03-14

 Reg.nr
52-5-17

Tabell 1. Omfattning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2016 enligt lärosätenas årsredovisningar
 För ekonomiskt resultat se nästa sida.

Lärosäte	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå			Antal anslagsfinansierade helårsstudenter				Antal studieavgiftsskyldiga helårsstudenter		
	Takbelopp mkr	Utfall totalt mkr	Utfall % av takbelopp	2015	2016	förändring, antal	förändring, %	2015	2016	Förändring, antal
<i>Universitet</i>										
Uppsala universitet	1 647,3	1 626,8	99%	24 623	23 734	-889	-4%	305	348	43
Lunds universitet	1 922,5	2 006,0	104%	26 789	26 135	-654	-2%	580	630	50
Göteborgs universitet	1 981,2	1 954,6	99%	24 512	25 021	509	2%	151	175	24
Stockholms universitet	1 632,7	1 632,9	100%	28 240	27 453	-787	-3%	170	202	32
Umeå universitet	1 301,2	1 304,9	100%	15 873	15 936	63	0%	161	155	-6
Linköpings universitet	1 435,4	1 422,7	99%	17 313	17 310	-3	0%	138	184	46
Karolinska institutet	673,6	662,6	98%	6 062	5 973	-89	-1%	107	110	3
Kungl. Tekniska högskolan	1 048,0	1 101,3	105%	12 244	12 349	105	1%	571	714	143
Chalmers tekniska högskola	832,0	840,6	101%	9 107	8 952	-155	-2%	413	483	70
Luleå tekniska universitet	634,9	646,6	102%	7 425	7 345	-80	-1%	11	29	18
Sveriges lantbruksuniversitet*	--	--	--	3 812	3 745	-67	-2%	46	45	-1
Karlstads universitet	614,2	638,2	104%	8 236	8 309	73	1%	6	13	7
Linnéuniversitetet	1 012,2	1 006,5	99%	13 701	13 720	19	0%	281	297	16
Örebro universitet	748,1	753,8	101%	8 800	9 177	377	4%	25	23	-2
Mittuniversitetet	518,6	529,1	102%	6 985	6 968	-17	0%	27	24	-3
<i>Högskolor</i>										
Blekinge tekniska högskola	242,3	248,8	103%	3 264	2 859	-405	-12%	305	355	50
Försvarshögskolan*	--	--	--	517	570	53	10%	0	0	0
Gymnastik- och idrottshögskolan	95,1	103,7	109%	715	753	38	5%	1	0	-1
Högskolan i Borås	459,3	459,8	100%	5 813	5 559	-254	-4%	36	35	-1
Högskolan Dalarna	402,2	415,4	103%	6 267	5 907	-360	-6%	38	46	8
Högskolan i Gävle	425,1	456,0	107%	5 558	6 174	616	11%	38	33	-5
Högskolan i Halmstad	369,4	363,0	98%	5 011	5 013	2	0%	114	134	20
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	503,2	539,3	107%	6 960	7 183	223	3%	235	319	84
Högskolan Kristianstad	363,0	372,3	103%	5 028	5 213	185	4%	81	80	-1
Högskolan i Skövde	298,1	308,2	103%	3 977	3 656	-321	-8%	53	40	-13
Högskolan Väst	333,3	339,6	102%	4 872	4 617	-255	-5%	44	33	-11
Malmö högskola	866,5	872,4	101%	11 875	11 682	-193	-2%	88	78	-10
Mälardalens högskola	569,8	571,4	100%	7 106	7 340	234	3%	39	42	3
Södertörns högskola	386,1	398,0	103%	6 829	6 672	-157	-2%	2	4	2
<i>Konstnärliga högskolor</i>										
Konstfack	155,4	151,5	97%	681	644	-37	-5%	4,5	4,1	-0,4
Kungl. Konsthögskolan	61,7	61,0	99%	208	203	-5	-2%	1,0	2,0	1,0
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	125,3	130,0	104%	679	675	-4	-1%	2,2	0,8	-1,4
Stockholms konstnärliga högskola	194,7	185,3	95%	497	445	-52	-10%	0,8	1,6	0,8
Totalt	21 852,6	22 102,4	101%	289 579	287 292	-2 287	-1%	4 074	4 640	566

Datum
2017-03-14

 Reg.nr
52-5-17

Tabell 2. Ekonomiskt resultat samt intäkter av studieavgifter 2016 enligt lärosätens årsredovisningar

Lärosäte	Lärosätet totalt			Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter		Genomsnittlig studieavgift tkr
	Resultat 2016 mkr	Balanserad kapitalförändring mkr	Totala kostnader mkr	Intäkter 2016 mkr	Permanent minskning av anslagen 2013 mkr	
<i>Universitet</i>						
Uppsala universitet	7,1	1 307,1	6 635,9	43,0	-29,8	124
Lunds universitet	123,7	1 271,1	7 992,6	86,9	-41,5	138
Göteborgs universitet	82,0	1 090,1	6 149,0	20,2	-25,0	115
Stockholms universitet	5,1	1 238,3	4 924,4	16,0	-22,5	79
Umeå universitet	-5,8	502,4	4 227,2	26,4	-18,5	170
Linköpings universitet	-29,4	607,9	3 762,4	19,0	-37,6	103
Karolinska institutet	78,0	1 390,4	6 578,3	19,5	-3,9	177
Kungl. Tekniska högskolan	-14,3	755,1	4 444,5	95,6	-104,7	134
Chalmers tekniska högskola	-200,3	724,9	3 811,0	70,1	-61,4	145
Luleå tekniska universitet	-49,4	342,6	1 688,2	1,5	-7,2	51
Sveriges lantbruksuniversitet	103,5	520,3	3 246,2	5,0	-4,5	110
Karlstads universitet	6,6	115,3	1 071,1	1,1	-1,6	85
Linnéuniversitetet	-2,8	252,2	1 763,3	35,5	-10,1	120
Örebro universitet	49,7	460,6	1 263,2	2,4	-6,8	106
Mittuniversitetet	-10,0	207,9	936,8	2,7	-4,5	113
<i>Högskolor</i>						
Blekinge tekniska högskola	15,4	65,8	440,5	24,1	-25,9	68
Försvarshögskolan	-2,8	43,9	494,6	0,0	0,0	
Gymnastik- och idrottshögskolan	0,8	25,8	140,2	0,0	0,0	
Högskolan i Borås	-10,6	46,3	645,9	3,8	-19,3	109
Högskolan Dalarna	-12,8	134,9	613,0	5,0	-16,4	109
Högskolan i Gävle	-7,2	191,4	618,5	3,6	-15,7	110
Högskolan i Halmstad	-7,0	71,4	560,9	17,6	-11,7	131
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	29,1	241,7	896,1	44,2	-17,0	139
Högskolan Kristianstad	7,9	77,1	478,4	3,7	-9,7	46
Högskolan i Skövde	-3,4	132,7	462,9	4,5	-11,7	114
Högskolan Väst	-25,2	116,4	509,6	4,7	-2,6	142
Malmö högskola	28,2	170,4	1 377,8	5,9	-8,2	76
Mälardalens högskola	49,2	204,4	865,1	5,1	-19,6	121
Södertörns högskola	11,9	105,1	757,7	0,9	-1,6	228
<i>Konstnärliga högskolor</i>						
Konstfack	-1,9	21,5	177,0	1,1	0,0	271
Kungl. Konsthögskolan	-0,6	9,1	78,3	0,3	0,0	150
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	-2,2	54,6	176,9	0,3	0,0	319
Stockholms konstnärliga högskola	-3,0	30,3	266,2	0,6	0,0	396
Totalt	209,6	12 529,0	68 053,7	570,3	-539,0	123